

BESLUT
2009-03-04
Dnr LiU-2009-00438

Utbildningsplan för

Läroarutbildning 90 hp

Programme for Teacher Education

Gäller för studenter antagna from ht 2009

1 Examensrätt och utbildningsmål enligt Högskoleförordningen

Regeringen har i högskoleförordningen, SFS 1993:100, givit Linköpings universitet rätt att utfärda examina.

1.1 Lärarexamen

(BACHELOR / MASTER OF EDUCATION)

För undervisning i grundskolans senare år och i gymnasieskolan, dock inte yrkesämnena i gymnasieskolan, krävs 270 högskolepoäng inklusive en respektive två fördjupning(ar) om minst 90 högskolepoäng i relevant(a) ämne(n) eller ämnesområde(n). För undervisning i svenska respektive samhällskunskap i grundskolans senare år krävs minst 90 högskolepoäng och i gymnasieskolan minst 120 högskolepoäng inom ämnesområden som är relevanta för dessa ämnen.

För undervisning i yrkesämnena i gymnasieskolan krävs sammanlagt 180 högskolepoäng. I stället för inriktning och specialisering krävs omfattande yrkeserfarenhet och en relevant högskoleutbildning om 90 högskolepoäng eller motsvarande utbildning.

För en lärarexamen på avancerad nivå krävs att utbildningen omfattar minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå. I annat fall avläggs examen på grundnivå.

Studenter till yrkeslärare erhåller examen på grundläggande nivå.
Studenter av allmänna ämnen erhåller examen på avancerad nivå.

Mål

För lärarexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att förverkliga förskolans, fritidshemmets, förskoleklassens, skolans eller vuxenutbildningens mål samt för att medverka i utvecklingen av respektive verksamhet enligt gällande föreskrifter och riktlinjer.

Kunskap och förståelse

För lärarexamen skall studenten

- visa sådan kunskap i ämnen eller inom ämnesområden som krävs för den verksamhet som utbildningen avser, inbegripet kunskap om ämnets eller ämnesområdets vetenskapliga grund, och om relevanta metoder inom verksamheten samt visa insikt om aktuella forskningsfrågor,
- visa kunskap om lärande och undervisning,
- visa kunskap om läs- och skrivinlärningens och matematikens betydelse för barns och elevers kunskapsutveckling, och

- visa kunskap om betydelsen av ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten och vid presentation av ämnesstoffet.

För undervisning och annan pedagogisk verksamhet i förskola, förskoleklass och grundskolans tidigare år skall studenten dessutom

- visa mycket god kunskap i läs- och skrivinlärning och i grundläggande matematikinlärning.

För undervisning i grundskolan och i gymnasieskolan skall studenten dessutom

- visa mycket god kunskap i att analysera och bedöma elevers kunskapsutveckling samt god kunskap i betygssättning.

Färdighet och förmåga

För lärarexamen skall studenten

- visa förmåga att omsätta kunskaper i ämnen eller inom ämnesområden och om lärande och undervisning som krävs för den verksamhet som utbildningen avser så att alla barn och elever lär och utvecklas,

- visa förmåga att förmedla och förankra samhällets och demokratins värdegrund,

- visa förmåga att förmedla, förankra och tillämpa gällande regelverk som syftar till att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever,

- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och annan pedagogisk verksamhet och delta i ledningen av denna,

- visa förmåga att analysera, bedöma, dokumentera och värdera elevers lärande och utveckling i förhållande till verksamhetens mål samt informera och samarbeta med föräldrar och vårdnadshavare,

- visa förmåga att använda informationsteknik i den pedagogiska verksamheten och inse betydelsen av olika mediers roll för denna, och

- visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över både egna och andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen eller ämnesområden.

För lärarexamen på avancerad nivå omfattande 240, 270, 300 eller 330 högskolepoäng skall studenten dessutom

- visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över både egna och andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För lärarexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,

- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot barn, elever och deras vårdnadshavare, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet.

Självständigt arbete (examensarbete)

Studierande till yrkeslärare skall fullgöra ett självständigt, yrkesrelevant examensarbete om 15 högskolepoäng. Studenten kan välja att göra det på grundläggande eller avancerad nivå.

Studierande av allmänna ämnen skall fullgöra självständiga, yrkesrelevanta examensarbeten omfattande två uppsatser om vardera 15 högskolepoäng på avancerad nivå (1-15hp och 16-30 hp)

Övrigt

Studierande till yrkeslärare kan välja att läsa sista kursen i pedagogiskt arbete på grundläggande eller avancerad nivå. För att läsa kursen på avancerad nivå förutsätts att examensarbetet skrivits på avancerad.

Av examensbeviset skall det framgå vilka inriktningar och specialiseringar som studenten har fullgjort och för vilken undervisning eller verksamhet utbildningen är avsedd.

För lärarexamen skall också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensordning.

2 Lärarutbildningens lokala mål

Lärarutbildning 90 hp är en påbyggnadsutbildning för den som tidigare har en högskoleutbildning och/eller yrkeserfarenhet med relevans för lärarexamen.

Lärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning, vilket innebär att den vilar på vetenskaplig grund och präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt. Detta innebär att innehållet i utbildningen bygger på forskningsresultat och pågående forskning samt att undervisande lärare har en kontinuerlig kontakt med det egna forskningsområdet. Studenterna övar sig i ett kritiskt förhållningssätt och i att använda olika forskningsmetoder under utbildningens gång. Studierna ska vara yrkesinriktade, vilket innebär att det ämne/-en studenten har med sig in i utbildningen på ett aktivt sätt ska kopplas till frågor om undervisningsinnehållets historia, om kunskapsbildning och kunskapsteori, stoffurval och strukturering av kunskap, samband mellan innehåll, lärande och undervisningsformer samt dokumentation och analys av barns, ungdomars och vuxnas kunskap och utveckling. Inom utbildningen genomför den studerande också minst en större forskningsuppgift i form av ett självständigt, yrkesrelevant arbete (examensarbete).

Utbildningen skapar på så sätt möjlighet för de studerande att själva söka sig vidare mot forskning och forskarutbildning.

Att lärarutbildningen är en professionsutbildning innebär att den leder till en yrkesexamen. Hela utbildningen ska därför präglas av målet för den studerande – att tillägna sig och växa in i lärarprofessionen. För att målet ska kunna förverkligas ska de tidigare ämnesstudierna kopplas till den studerandes yrkesval. Likaså förläggs en del av studierna till fältet dvs. till förskola, fritidshem, skola eller andra undervisningssammanhang. Under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen lär studenterna känna olika pedagogiska miljöer, analyserar och reflekterar över pedagogisk verksamhet samt blir förtrogna med arbetet som lärare inom olika typer av verksamhet. Studenten ska också öva sig i att vara lyhörd för problem och frågeställningar som formuleras i olika utbildnings- och undervisningsmiljöer, i samhället och i kontakt med vårdnadshavare.

Kännetecknande för en utbildning som leder till yrkesexamen är en helhet, ett tydligt mål mot vilken alla ingående delar strävar. Målet för hela utbildningen är att studenten efter avslutad utbildning har den kunskap och de färdigheter som behövs för att arbeta som lärare och för att utveckla verksamheten. Studenten ska också ha förtrogenhet med de metoder och övat den självkänedom som krävs för fortsatt lärande även efter examen.

I utbildningen har studenterna själva ansvar för sina studier och för sitt lärande. Detta är en del av utbildningens pedagogiska grundsyn. Studentens lärande är i centrum, vilket innebär att det egna kunskapsökandet stimuleras. Inom utbildningen finns en variation av pedagogiska metoder och arbetssätt, som också inkluderar användning av informations- och kommunikationsteknik som redskap. Likaså varierar examinationsformerna under utbildningen. Under studietiden förs en kontinuerlig diskussion om val av innehåll och metoder samt arbets- och examinationsformer kopplad såväl till studenternas egna erfarenheter inom de akademiska studierna som inom olika pedagogiska verksamheter.

Utgångspunkten för utbildningen är demokratins grundläggande värderingar, såsom aktning och respekt för varje människas egenvärde, människolivets okränkbarhet, individens integritet, jämställdhet mellan kvinnor och män och solidaritet med svaga och utsatta. Lärandet vilar därför på respekt för varje individ och för individens villkor och förhållanden. Under utbildningen bör studenten bli medveten om sin egen värdegrund i relation till dessa demokratiska värden samt till frågor om hållbar utveckling. Studenten ska uppöva sin förmåga att bidra till utvecklingen av ansvarsfulla medborgare samt till att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling. Bilden av Sverige som ett mångkulturellt och internationellt samhälle ska också prägla utbildningen. Visserligen är utbildning ett nationellt åtagande och den styrs av nationella lagar, men det svenska samhällets verklighet är internationell och studerande på programmet bör därför förberedas för den verkligheten genom utbytesstudier eller genom internationalisering på hemmaplan.

Internationaliseringen av den högre utbildningen inom hela Europa (Bolognaarbetet) innebär för lärarutbildningens del att examensbeskrivningarna och examensmålen anpassas till det internationella systemet. Ett konkret exempel är att lärandemålen för hela utbildningen, liksom för varje enskild kurs, formuleras

utifrån begreppen kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Likaså kännetecknas Bolognaarbetet av m edvetet och systematiserat kvalitetsarbete, något som bör synliggöras också i stude nternas egna studier och i deras verksamhetsförlagda utbildning.

För att studenterna ska nå examensmålen för utbildningen är det viktigt att kurserna planeras så att de tillsammans utgör en genomtänkt helhet och på olika sätt bidrar till att successivt utveckla den studerandes förståelse av och förtrogen het med läraruppgiften. Frågan om progression i utbildningen är därför av högsta vikt. Progressionen skapas genom att kunskaper och färdigheter från kurser på lägre nivå förutsätts följa med till nästa nivå för att där fördjupas. Detta innebär att de olika kursernas lärandemål skall förhålla sig till kursens placering i utbildningen.

Progression i Lärarkunskap

Inom utbildningen utgör lärarkunskap det samlade kunskapsområde som bygger upp den progressionen mot en lärarexamen. Eftersom lärarkunskap inte finns som ett specifikt ämnesområde måste utbildningen hitta andra vägar att synliggöra den studerandes successiva utveckling av lärarkunskap inom utbildningens kurser på de olika nivåerna.

Lärarkunskap har ett mångfacetterat innehåll och rymmer såväl ämnes- som professionsrelaterad kunskap. Tre samvarierande delar pekas ut: didaktiskt kunnande, ämneskunnande och vetenskapligt kunnande. Didaktiskt kunnande handlar om en förståelse av det pedagogiska arbetets sociala och politiska förutsättningar samt en förmåga att skapa goda betingelser för lärande. Ämneskunnande innefattar en ackumulerad förståelse av kunskapens innehåll och organisering inom olika ämnesområden och vetenskapliga traditioner. Lärarkunskapens tredje del, vetenskapligt kunnande relaterar till utvecklandet av ett kritiskt och reflekterande förhållningssätt.

Progression i lärarkunskap innebär alltså en successiv utveckling av didaktiskt kunnande, ämneskunnande och vetenskapligt kunnande, men också en alltmer fördjupad insikt om relationen dem emellan. I praktiken utgör de en odelbar helhet; didaktiskt kunnande kan/bör inte existera isolerat från vetenskapligt kunnande eller ett ämneskunnande. Lika lite kan/bör vetenskapligt kunnande separeras från didaktiskt kunnande.

Varje kurs bör planeras utifrån dubbla progressioner; en progression som relaterar till utveckling inom det enskilda ämnesområdet och en som relaterar till en gradvis och kursövergripande utveckling av lärarkunskap. Att tala om dubbla progressioner innebär inte att ämneskunnande är separerat från lärarkunskap, utan endast att progressionen i ämneskunnande i vissa avseenden måste följa andra logiker än de övriga typer av kunnande som inkluderas i lärarkunskap, d v s didaktiskt och vetenskapligt kunnande. Såväl didaktiska som vetenskapliga moment skall vara tydligt integrerade med det ämnesstoff som kursen behandlar, men skall samtidigt utformas utifrån den nivå i programmet som kursen befinner sig på.

Kursernas innehåll, uppläggning, undervisningsformer och examination ska

samordnas så att en helhet skapas.

3 Utbildningsområden

Ett Allmänt utbildningsområde (AUO) omfattande 90 högskolepoäng vars syfte är att specifikt fokusera på generella lärarkunskaper. I Allmänt utbildningsområde ingår tre 15-högskolepoängskurser i Pedagogiskt arbete och tre 15-högskolepoängskurser i Tvärvetenskapliga ämnesstudier inklusive examensarbete. Kurserna är tematiskt orienterade kring centrala begrepp som skola, kunskap, lärande, ledarskap och didaktik. Samtliga kurser har en mång- och tvärvetenskaplig utgångspunkt, vilket innebär att de fenomen som studeras bearbetas ur olika vetenskapliga perspektiv. Kurserna präglas av en praktiggrundad kunskapssyn. Skolans verksamheter och läraryrkets olika praktiker bildar primärt underlag för analyser, diskussioner och praktiska övningar. I samtliga kurser läggs stor tonvikt vid utvecklingen av vetenskapligt tänkande och skrivande som redskap för lärande, kommunikation och kritisk reflektion. 18 veckor inom AUO utgörs av verksamhetsförlagd utbildning, då den studerande är ute i skolans verksamheter och tar aktiv del i det pedagogiska arbetet.

4 Studieväg

Den studerande som väljer denna studieväg läser kurser inom allmänt utbildningsområde, 90 hp. Utbildningen ges både som campusförlagd helfartsutbildning och som distansutbildning på halvfart.

Studiegången för yrkeslärare innehåller fyra kurser på grundnivå samt två kurser där studenten kan välja antingen att läsa på grundnivå eller på avancerad nivå. Val av det sistnämnda förutsätter att båda kurserna läses på avancerad nivå

Studiegången för lärare i allmänna ämnen inom grundskolans senare år och gymnasieskolan innehåller två examensarbeten om vardera 15 hp. Studenten läser kurser om 60 hp på avancerad nivå.

Inom kurserna *Ämnesdidaktik och verksamhetsförlagd utbildning, 15 hp* samt *Läraren och lärarens arbete, 15 hp* genomförs merparten av den verksamhetsförlagda utbildningen inom det verksamhetsområde som den studerande är antagen till, dvs grundskolans senare år (år 5-9, varav en del i år 7-9) respektive gymnasieskolan (eller motsvarande). Den verksamhetsförlagda utbildningen inom övriga kurser i Pedagogiskt arbete kan genomföras inom andra verksamhetsområden.

5 I utbildningen ingående kurser

5.1 Allmänt utbildningsområde

5.1.1 Allmänna ämnen grundskola senare del/gymnasieskola

Centrala kunskapsområden

9PA271 Utbildningens uppdrag i samhället med perspektiv på ungas och vuxnas lärande, 15 hp (grundnivå)

9PA291 Kunskap, lärande och pedagogiska strategier med perspektiv på ungas och vuxnas lärande, 15 hp (grundnivå)

9PAA91 Kompletteras senare (avancerad nivå)

Tvärvetenskapliga ämnesstudier

9TV391 Ämnesdidaktik och verksamhetsförlagd utbildning, 15 hp (avancerad nivå)

9TVA91 Examensarbete 1-15 (avancerad nivå)

9TVA92 Examensarbete 16-30 (avancerad nivå)

5.1.2 Yrkesämne i gymnasieskolan

Centrala kunskapsområden

9PA271 Utbildningens uppdrag i samhället med perspektiv på ungas och vuxnas lärande, 15hp (grundnivå)

9PA281 Kunskap, lärande och pedagogiska strategier med perspektiv på utbildning och arbetsliv, 15 hp (grundnivå)

9PA371 Kompletteras senare, 15 hp (grundnivå)

eller

9PAA71 Kompletteras senare, 15 hp (avancerad nivå)

Tvärvetenskapliga ämnesstudier

9TV351 Yrkesdidaktik och verksamhetsförlagd utbildning, 15 hp (grundnivå)

9TV361 Forskningsmetodik och vetenskapsteori med inriktning mot yrkesdidaktiska fältet

9TV371 Examensarbete för blivande yrkeslärare, 15 hp (grundnivå)

eller

9TVA71 Examensarbete för blivande yrkeslärare, 15 hp (avancerad nivå)

6 Övriga föreskrifter

6.1 Examination och betyg

Betyg sätts på kurs:

Inom Lärarprogrammet skall en tregradig betygsskala (Väl godkänd, Godkänd eller Underkänd) användas om inte kursen eller momentets karaktär särskilt motiverar en tvågradig skala.

6.2 Tillgodoräknande

Studierande har rätt att tillgodoräkna sig annan högskoleutbildning enligt högskoleförordningen 6 kap 12-14 §.

Frågan om tillgodoräknande prövas av Områdesstyrelsen för utbildningsvetenskap efter framställning från den studerande och efter hörande av ämnesstudierektor eller motsvarande. Denna uppgift delegeras normalt till ansvarig utbildningsledare. Vid prövning av framställning om tillgodoräknande skall skälig hänsyn tas till syftet med utbildningen som helhet enligt vad som sägs i denna plan.

Tillgodoräknande som avser en hel kurs eller ett annat helt utbildningsmoment inom utbildningen skall anges i examensbeviset.

6.3 Handlingsplan

Den studerandes utveckling under studietiden skall följas fortlöpande i syfte att hjälpa den som får problem i utbildningen. Vid behov har den studerande rätt att få en handlingsplan upprättad. Initiativtagare kan vara till exempel studenten själv, undervisande lärare eller fältmentor/handledare via ansvarig utbildningsledare. Initiativ ska tas så tidigt som möjligt under utbildningen. Handlingsplanen upprättas i samarbete med studenten. I arbetet med handlingsplanen får studenten möjlighet att bearbeta och vid behov konfronteras med problem som uppkommit under studietiden. Handlingsplanen ska ge hjälp för studenten att strukturera studierna och eventuellt kartlägga behov av annat stöd. I handlingsplanen ska finnas en tidsplan för genomförandet. Dessutom ska aktuella tröskelregler synliggöras. Målet är att hjälpa studenten tillbaka till utbildningen. En uppföljning sker efter handlingsplanens genomförande.

6.4 Avrådan

Utvärderingen av handlingsplanen kan leda till avrådan. Vid tveksamhet om den studerandes möjligheter att med godkänt resultat fullfölja utbildningen eller dennes lämplighet att utöva läraryrket ska ansvarig utbildningsledare ta initiativ till ett avrådanssamtal. I särskilda fall kan ansvarig utbildningsledare besluta att kalla till avrådanssamtal utan att en handlingsplan upprättats. Om den studerande så önskar kan också en studeranderepresentant delta i avrådanssamtalet. Ansvarig utbildningsledare ska informera den berörda studenten om denna möjlighet. I

samband med avrådan skall den studerande beredas möjlighet att med studievägledare diskutera alternativa utbildningar.

6.5 Examensbevis

Efter avslutad utbildning och examina kan de studerande begära examensbevis. I examensbeviset skall anges utbildningens omfattning, vilka kurser inom inriktningar och specialiseringar som studenten har fullgjort och för vilket verksamhetsområde varje inriktning är avsedd. Utöver detta anges de kurser inom allmänt utbildningsområde som den studerande har fullgjort.

Dessutom redovisas titel på det examensarbete och eventuella övriga uppsatser omfattande minst 15 hp som den studerande skrivit under utbildningen.

6.6 Tröskelregler

6.6.1 Lärarutbildning, yrkesämne 90 hp

För att påbörja kursen "*Forskningsmetodik och vetenskapsteori med inriktning mot yrkesdidaktik*" skall den studerande vara godkänd i 30 hp kurser inom pedagogiskt arbete eller motsvarande.

För att påbörja sista kursen inom pedagogiskt arbete skall den studerande vara godkänd i kursen "*Yrkesdidaktik och verksamhetsförlagd utbildning*".

6.6.1 Lärarutbildning, allmänna ämnen 90 hp

För att påbörja första kursen inriktad mot examensarbete skall den studerande vara godkänd i 30 hp kurser inom Pedagogiskt arbete eller motsvarande.

För att påbörja sista kursen inom pedagogiskt arbete skall den studerande vara godkänd i kursen "*Ämnesdidaktik och verksamhetsförlagd utbildning*".

6.6.2.

Som generell tröskelregel gäller att om det upprättats en handlingsplan (se avsnitt 6.3) för en enskild student ska villkoren i handlingsplanen vara uppfyllda enligt den tidsplan som beslutats för att studenten ska beredas möjlighet till vidare studier inom utbildningen.

6.7 Behörighetsvillkor

Ämnen aktuella för antagning och specificerade behörighetskrav anges i anvisningarna för aktuell antagningsomgång. Se separat beslut: Dnr-LiU-2009-00438. Ansvarig utbildningsledare kan besluta att studerande med annat ämne/ämnesområde kan antas.

6.7.1 Yrkesämnena i gymnasieskolan

För utbildning mot yrkesämnena i gymnasieskolan gäller grundläggande behörighet samt särskild behörighet enligt följande:

- Yrkesutbildning omfattande relevant högskoleutbildning om minst 90 högskolepoäng eller motsvarande.
- Yrkeserfarenhet
 - minst två års heltidstjänstgöring inom yrket, eller motsvarande längre tid på minst halvtid
 - Yrkeserfarenheten måste vara aktuell, minst två år inom den senaste 5-årsperioden. Lärartjänst inom aktuell yrkesutbildning godkänns som aktuell yrkeserfarenhet.

6.7.2 Allmänna ämnen grundskola senare år/gymnasieskola

För Lärautbildning 90 hp krävs grundläggande behörighet samt särskild behörighet enligt följande:

För utbildning till lärare i grundskolans senare år krävs minst 180 högskolepoäng i avslutade kurser omfattande 90 högskolepoäng i ett ämne/ämnesområde med relevans för skolan. Dessutom krävs studier om 90 högskolepoäng bestående av 60 högskolepoäng inom ett ämne/ämnesområde samt ytterligare 30 högskolepoäng som antingen fördjupar eller breddar ämnet/ämnesområdet. För undervisning i svenska respektive samhällskunskap krävs minst 90 högskolepoäng i ämnesområden som är relevanta för dessa ämnen.

För utbildning till lärare i gymnasieskolan med undervisning i allmänna ämnen krävs minst 180 högskolepoäng i avslutade kurser omfattande 90 högskolepoäng i vart och ett av två ämnen som är relevanta för skolan. För undervisning i svenska respektive samhällskunskap krävs minst 120 högskolepoäng i ämnesområden som är relevanta för dessa ämnen.

6.8 Urval av sökande

Vid urvalet kommer hänsyn att tas till programmets tillgång på VFU-platser och lärosätets tillgång till didaktisk kompetens.

Utbildningsplanen är fastställd av Områdesstyrelsen för utbildningsvetenskap 2009-03-04 vid Linköpings universitet med stöd av 6 kap 16 § högskoleförordningen (SFS 2006:1053). Reviderad av Grundutbildningsnämnden på uppdrag av Områdesstyrelsen 2010-02-04. Senast reviderad 2011-03-24.